

زنان و معضلي به نام ریزگردهاي شهري

7 شهریور 1401

مدتهاست شهرها و روستاهای کشورمان مهمان ناخوانده‌ای به نام ریزگردها دارند، این مهمان ناخوانده عرصه را برای زندگی شهروندان هر روز تنگ‌تر از گذشته می‌کند! آن‌گونه که به نظر می‌رسد اگر کرونا هم برود ما همچنان باید با ماسک زندگی در شهر را ادامه دهیم. در این میان زنان بیش از دیگر شهروندان با این پدیده که کم‌توجهی از سوی مدیران و مسوولان را به همراه دارد، دست و پنجه نرم می‌کنند! مشکلات زیست محیطی امروزه به عنوان دغدغه عمومی در تمام جهان مسائل جدی را ایجاد کرده است، در ایران نیز این مهم روز به روز بیشتر و بیشتر می‌شود ولی مساله ریزگردها مساله فوری و آني ایران است!

زندگی انسان هر روز بیش از روز قبل دستخوش این عارضه‌ها می‌شود، بیمارهای جسمی و روحی و اثرات اقتصادی شهرهای ایران را که متأثر از این پدیده هستند با دشواری و به عبارتی با نوعی کوچ همراه با عارضه‌های جسمی همراه کرده است! زنان به دلیل رفتارهای پیچیده و مسوولیت‌های چندگانه در شهرها بیش از بقیه در معرض مخاطرات این پدیده هستند! الگوی رفتاری آنها در شهر در قالب نقش‌های متعدد همسری، مادری، شهروندی، اشتغال و... سلامت آنها با مشکلات متعددی همراه ساخته است! فضای شهری برای زنان تنها کانونی برای تردد نیست بلکه بستری برای تامین بخشی از معاش، مایحتاج زندگی و امور مربوط به خانواده و کودکان و... نیز هست! لذا آنها بیش از دیگران در معرض این خطر هستند، آلودگی‌های ناشی از صوت و هوا و پارازیت‌ها که بستری برای ناسلامتی آنان و فرزندان‌شان شده، امروزه معضلي جدی است! با توجه به سیاست‌های اخیر ایران برای افزایش جمعیت این مهم بر فرزندان این مادران آثار سوء برجای خواهد گذاشت که نمونه‌های آن در مطالعات پزشکی و آمار مراکز درمانی قابل مشاهده است! در واقع از آنجا که زنان گذشته از مسوولیت‌های مدیریت منزل که با هجوم این پدیده، مجبور به چندباره کاری طی روزها می‌شوند...

با مشکلي عمیق‌تر روبه‌رو هستند و آن سلامتی خود و خانواده‌شان است! با شدت گرفتن ریزگردها میزان عارضه‌های ناشی از آلودگی هوا بر مادر و جنین بیشتر و بیشتر شده است و از سوی دیگر حادث شدن بیماری‌های تنفسی برای کودکان و مادران دو چندان شده. براساس برخی آمارها در اردیبهشت ماه امسال 300 نفر در يك روز به بیمارستان‌ها در ایلام (1) مراجعه کردند که بخشی از آنها کودکان بودند! در همین سال در تیر ماه در اهواز 500 نفر در يك روز به خاطر ریزگردها به بیمارستان مراجعه کردند! در تحقیقی که در سال 1395 (2) در سیستان و بلوچستان صورت گرفته ریزگردها منجر به وقوع اتفاقات اجتماعی جدی شده‌اند که بخش مهمی از آن به روی زنان اثر گذاشته است! یافته‌های آماری نشان داد که بین مهاجرت و وقوع ریزگردها از منظر جامعه‌شناختی رابطه معنی‌داری وجود دارد. همچنین بین متغیرهای بیکاری و کاهش درآمد و افزایش [طلاق](#) با وقوع ریزگردها رابطه معناداری وجود داشته است.

افزون بر آن نتایج حاصل از تحلیل نشان داد که مساله ریزگردها تاثیر مثبت و معني‌داری بر افزایش اعتیاد و مهاجرت در منطقه دارد! در تحقیق دیگری در استان کرمانشاه در سال 1396 (3) درخصوص ریزگردها آمده است: پدیده ریزگردها را می‌توان به عنوان مهم‌ترین عاملی در نظر گرفت که کیفیت عینی و ذهنی زندگی ساکنین منطقه را پایین آورده است. در این تحقیق کاهش نشاط اجتماعی، فقر، مشکلات اقتصادی و کاهش رونق کسب و کار، بیماری‌های متعدد، اختلالات حمل و نقل عمومی و... از مهم‌ترین آثار این پدیده در زندگی شهروندان شناخته شده است؛ امری که می‌تواند بستر نامتعادلی را برای زیست اجتماعی زنان و مردان ایجاد کند. در شهر تهران براساس آخرین آمارهای منتشر شده تنها سه روز هوای پاک تا این تاریخ در سال 1401 وجود داشته است؛ این مهم بیانگر آن است که تصویری نامناسب از آثار اجتماعی، بهداشتی و اقتصادی پیش روی شهروندان به خصوص زنان است!

آنان در بستر خانواده، جامعه و فردی با آثار ناشی از ورود این ریزگردها دچار مشکلات و مسائل بسیاری شده‌اند؛ از بیماری‌های فردی نظیر مشکلات ریوی و... گرفته تا مسائل ناشی از کاهش نشاط اجتماعی، افسردگی و... در کنار مشکلات خانوار که برگرفته از آثار سوء این ریزگردها بر اقتصاد، سلامت و... خانواده است! شاید یکی از مهم‌ترین آثار ریزگردها بر زندگی زنان اجبار به مهاجرت، در کنار کاهش رونق اقتصادی محل سکونت و افزایش مشکلاتی نظیر آسیب‌های اجتماعی که ناشی از کاهش نشاط اجتماعی در کنار پدیده طلاق است! براساس برخی مطالعات آلودگی هوا، میزان سقط جنین و مرده‌زایی را چندین برابر می‌کند. پژوهش‌های اخیر نشان می‌دهند که آلودگی هوا با مختل شدن سلامت جنین، تولد نوزادان کم‌وزن، عدم رشد مناسب جنین و نارس بودن نوزادان همراه است و تمامی این عوارض در هوای پاک بسیار کمتر رخ می‌دهند، از این رو مشکلات خانوادگی به دلیل وجود ریزگردها افزایش می‌یابد که محصول این فرآیند منجر به جدایی خواهد شد. (فیروزیان و صادق 1396) نکته قابل تامل در این مهم سکوت دولت و مسوولان درقبال این همه خسارت است! فشار جدی این مهم بر زندگی خانوار و سلامت خانوار و اقتصاد خانوار انکارناپذیر است. هم‌اکنون شهرهای جنوب و شرق و غرب و مرکز و حتی تهران در معرض این آلودگی قرار دارد و زنان قربانیان این وضع نابسامان هوایی هستند، کم‌توجهی دولت به این همه خسارت ناشی از چیست؟

****زهر نژادبهرام**

1- <https://fa.shafaqna.com/news/>

2- بررسی اثرات ریزگردها در سیستان و بلوچستان (1395) سارا فیروزیان و دکتر سعید محمدی صادق

3- https://jest.srbiau.ac.ir/article_11461_faa21f2ee7b83bebb47440175efc4d3f.pdf